

КАФЕДРА БАЯНА ТА АКОРДЕОНА

Виконавська практика

Освітній ступінь
Спеціальність
Освітньо-наукова програма

Магістр
025 Музичне мистецтво
Народні інструменти:
«Баян», «Акордеон»

Курс	1-2
Семестр	1-3

Статус

Цикл професійної і
практичної підготовки

ECTS	1,5
Годин	45
Практичні	14,5
Самостійна робота	30,5

Семестровий контроль

Залік

Інформація про викладачів

ПІБ	Заєць Віталій Миколайович доцент, кафедри баяна та акордеона, кандидат мистецтвознавства
Профіль викладача	https://scholar.google.com.ua/citations?hl=uk&user=6icz7zsAAAAJ
e-mail	zaetsa@ukr.net
ПІБ	Бензюк Олександр Олексійович доцент, кафедри баяна та акордеона, кандидат культурології
Профіль викладача	https://scholar.google.com.ua/citations?hl=uk&user=6iczKEH
e-mail	benzyuk@ukr.net

Анотація навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни – підготовка висококваліфікованих і всебічно розвинутих музикантів-виконавців що майстерно владіють грою на баяні-акордеоні.

Основним завданням дисципліни є навчання бакалаврів особливостям гри на баяні-акордеоні та професійному застосуванні набутих ними знань і навичок у майбутній виконавській діяльності.

У результаті вивчення навчальної дисципліни бакалавр повинен **знати**:

- засади професійності майстерності виконавства на баяні-акордеоні;
- основні закономірності штрихових та артикуляційних засобів звукоутворення;
- особливості використання засобів музичної виразності на різних етапах розвитку світової і національної музичної культури;
- сучасні досягнення в галузі баянного виконавства та музичної творчості;
- виконавський репертуар та спеціальну літературу;
- основи загальнотеоретичних дисциплін, що дозволяють вирішувати творчі інтерпретаційні проблеми виконання.

Випускник кваліфікації «Магістр музичного мистецтва» повинен вміти:

- розуміти зміст, форму та стиль музичного твору, відтворювати його художню концепцію;
- володіти засобами виконавської виразності та технічною майстерністю;
- орієнтуватися в різноманітних музичних стилях і жанрах;
- вивчати кращі традиції виконавських шкіл;
- поєднувати виконавську майстерність з художнім осмисленням твору.

Випускник кваліфікації «Бакалавр музичного мистецтва» повинен мати навички:

- самостійної роботи;
- читання з аркушу;
- оволодіння різноманітними засобами техніки.

У зв'язку з цими завданнями викладання дисципліни повинно мати педагогічну і виконавську спрямованість. Підготовка фахівців музично-виконавського профілю – одна з двох провідних, поряд з композицією, функцій Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського, які забезпечують дві основні складові музичного мистецтва: творення музики та її виконання перед слухацькою аудиторією. Обидві потребують безперервного та наполегливого удосконалення мистецької майстерності, неможливі без розвитку специфічного мислення.

Особливою складністю відзначається виконавське мислення, яке у трактовці музичного твору є співавторським з композиторським. Поєднання композиторського та виконавського аспектів музичного мислення з реалізацією конкретного звучання складає специфіку виконавського мислення, на відміну, наприклад, від формально аналітичного підходу, диференціюючого і синтезуючого різноманітні засоби музичного мовлення лише в уяві. Виконавське ж мислення відбувається в активному динамічному, змістовному, театралізованому процесі-дії. Воно має широкий і вузький аспекти. Вузький аспект – це всебічний контроль конкретного звуковідтворення в безперервній дії:

- фонічної глибини та педальності;
- процесуальності динаміки;
- різноманітної акцентуації;
- темпо-метроритму, агогічних відтінків, пульсу так званого спрямовуючого руху ритмоодиниць найменшого масштабу, що зустрічається в даному творі;
- найніжніших тембрових відтінків у межах заданої звучності та зіставлення тембрових і теситурних регістрів;
- виразності відтворення мелізматики;
- контролю міри реального продовження тривалостей нот, вагомості атакування, зв'язності й роздільності, характерності звучання тощо.

Першоджерелом смыслового інтерпретаторського іntonування музичного змісту є мікроструктура музичного твору.

Логіка побудови мелодичних горизонтальних ліній, що зароджується вже у вимовленні інтервалів, мотивів музичних фраз і речень, переростає в поступове розширення вимовлення мелодичної структури аж до цілісної форми, до зіставлення горизонтальних ліній, а також відтворення фонічної глибини вертикальних сполучок, складає всю повноту виконавського мислення, пов'язаного з озвучуванням написаного тексту. До цього слід додати сферу образно-асоціативного мислення та психомоторного комплексу, пов'язаних, по-перше, з інтерпретацією композиторського задуму, по-друге, з його психотехнічним, артистичним втіленням в екстремальних умовах сценічного самовідчуття.

Синтез всіх виражальних засобів співтворчого втілення музично-образного змісту твору, інтерпретації уявного задуму композитора складає зміст специфічного виконавського музичного мислення в його широкому значенні.

Процес смыслового іntonування спирається на обов'язкове дотримання певних передумов: по-перше, інтерпретаторського підходу не лише до музичного змісту твору, а

й до трактування виконавських виражальних засобів в умовах інструментальної специфіки; по-друге, максимальної та цілеспрямованої мобільності слуху виконавця, з чітко визначеню спеціалізацією слуху як інструментально-виконавського.

Тому надзвичайно плідним для культури виконавської творчості та музичної педагогіки є такі теоретичні положення:

- вимовлення мікроструктури як першоджерела для логічно вірного, емоційно-образного відтворення цілісної музичної форми;
- про процесуальність динаміки, адекватну, з одного боку, логіці лінеарної і функціональної структури виконуваного твору, а з іншого боку, - динаміці виявлення людських емоцій;
- два значення динаміки: вузьке /гучність/ та широке /напруженість і співнапруженість, що досягаються в музиці всією сукупністю виражальних засобів/;
- формування специфічного виконавського слухо-моторного комплексу уявлень, навичок та умінь;
- єдність попереджувальних, контролюючих та корегуючих слухо-моторних дій виконавця в процесі гри, де провідним для осмислення музичного змісту є:
  - попередження;
  - темброво-експресивна процесуальність;
  - фонічна глибина та перспектива;
  - виконавський тонус;
  - співтворчий характер виконавського мистецтва;
  - акустика концертного залу.

Все це разом являє собою предмет безперервного опанування і закріплення у концертній практиці студента у найрізноманітніших формах.

У зв'язку з цими завданнями викладання дисципліни повинно мати педагогічну і виконавську спрямованість. Для більш ефективної комунікації з метою розуміння структури навчальної дисципліни та засвоєння матеріалу використовується електронна пошта, Viber, Zoom.

Перелік модулів і тем

МОДУЛЬ 1

Змістовий модуль 1.

Формування специфічного виконавського слухо-моторного комплексу уявлень, навичок та умінь

Тема 1. Виявлення рівня професійної підготовки та творчих уявлень студента.

Тема 2. Складові якісного прочитання авторського тексту та опанування фактури музичного твору

Тема 3. Робота над аплікатурою з метою досягнення артикуляційної та інтонаційної виразності звучання. на етапі його розбору.

Тема 4. Типовість та особливості форми твору, що вивчається.

Тема 5. Специфіка музичної мови твору барокої доби.

МОДУЛЬ 2

Змістовий модуль 2.

Два значення динаміки: вузьке /гучність/ та широке /напруженість і співнапруженість, що досягаються в музиці всією сукупністю виражальних засобів/

Тема 1. Виконавське втілення стилю, жанру та індивідуального художньо-образного змісту твору.

Тема 2. Конкретні завдання для самостійного опрацювання студентом навичок раціонального та творчого відношення до вирішення конкретних виконавських задач.

Тема 3. Робота над фактурою, як комплексом засобів музичної виразності.

Тема 4. Активізація артистичних та творчих якостей студента, його особистого вкладу у виконання програми.

Тема 5. Самостійне опрацювання (читання з листа) різних за стилями та жанрами творів.

МОДУЛЬ 3

Змістовий модуль 3.

Удосконалення особистих виконавських якостей студента.

Підготовка до виконання програми Державного екзамену з фаху

Тема 1. Виявлення специфіки комплексу засобів музичної виразності в сучасній музиці.

Тема 2. Виховання у студента художнього смаку, естетичного відчуття, гармонічного поєднання інтелектуального та емоційного ставлення до виконавського процесу як необхідних умов для розкриття його творчої особистості, набуття осмисленої виконавської волі та невимушеної артистичності.

Тема 3. Оволодіння культурою звуковидобування у сучасній музиці.

Тема 4. Вміння визначити стильові особливості виконуваного твору.

Тема 5. Вміння знаходити у звуковидобуванні виражальну специфіку та відповідні стилю рішення, розвиток тембральних уявлень.

Форми та технології навчання

Практичні заняття, самостійна робота.

Навчальні ресурси

Усі необхідні для вивчення навчальної дисципліни основні та додаткові матеріали знаходяться в бібліотеці та надсилаються у відповідну групу MOODLE.

Система оцінювання

№ з/п	Контрольний захід оцінювання	Всього %
1.	Практичні заняття	30
2.	Самостійна робота	20
3.	Залік	50
	Всього	100

Критерії оцінювання знань студентів

Оцінка «**відміно**»: студент у повному обсязі опанував матеріал навчальної програми, виконав усі передбачені програмою форми роботи, проявив ініціативність та здатність творчо вирішувати завдання.

Оцінка «**добре**»: студент загалом опанував матеріал навчальної програми (приблизно в обсязі 75%), орієнтується у проблематиці курсу, брав участь у різних формах роботи, передбачених програмою.

Оцінка «задовільно»: студент опанував матеріал курсу в обсязі 30–50%, не виявив зацікавленості заняттями, неякісно виконував усні та письмові завдання, передбачені програмою.

Оцінка «незадовільно»: студенти не опанував матеріал курсу, не виконав обов'язкових форм роботи, не розуміє основний зміст та завдання курсу.

Інклюзивне навчання

Навчальна дисципліна може викладатися для більшості студентів з особливими освітніми потребами.

РЕКОМЕНДОВАНА МУЗИЧНА ЛІТЕРАТУРА

1. Альбом баяніста / упор. С.Чапкій. К., 1964 (К., 1967)
2. Альбом баяніста / упор. В.Паньков і М.Давидов. К., 1969 (К, 1970)
3. Альбом баяніста / упор. В. Бесфамільнов. К., 1971 (К., 1974; К., 1975; К., 1977; К., 1978, К., 1979; К., 1980; Вип. 3, К., 1985)
4. Альбрехтсбергер І. Фуги: Для фортепіано. Л., 1972
5. Асєєв І. Симфонічні фуги для органа, К., 1976
6. Бах І.К. Сонати: Для фортепіано. К., 1961, т. 1; 1977, т. 2
7. Бах І.С. Поліфонічний зошит: Для фортепіано. Л., 1979
8. Бах І.С. Твори для органа: В дев'яти томах. Лейпциг, 1950-1951
9. Білошицький А. Концертна партита № 1. К., 1985 (консерваторія-бібліотека-рукопис)
10. Білошицький А. Концертна транскрипція вальсу Л. Ріда. К., 1993
11. (консерваторія-бібліотека-рукопис)
12. Білошицький А. Сюїта № 1 .”Пори року” (друга редакція). К., 1993 (консерваторія-бібліотека-рукопис)
13. Білошицький А. Сюїта № 3 „Іспанська”. К., 1992 (консерваторія-бібліотека-рукопис)
14. Білошицький А. Сюїта № 4 „З глибини віків”. К., 1993 (консерваторія-бібліотека-рукопис)
15. Білошицький А. Три характерні віртуозні етюди. К., 1987 (консерваторія-бібліотека-рукопис)
16. Василенко В. Обр. укр. нар. пісні „Глибока криниця” Вибрані обробки та перекладення А.Беляєва. Л., 1968
17. Виховання баяніста / упор. В.Бесфамільнов і А.Семешко. К., 1989
18. Вівальді А. Пори року: 4 концерти (для скрипки, струнних і органа (або чembalo). Ред. Д.Маліп'єро, Вид 2. К., 1986 (Партитура)
19. Віртуозні транскрипції для баяна І.Яшкевича. К., 1973; К., 1975
20. Власов В. Концерт № 3: Для баяна з оркестром. Клавір. Одеса, 1973 (консерваторія-бібліотека-рукопис)
21. Власов В. Соната-експромт Для баяна. Одеса, 1989 (консерваторія-бібліотека-рукопис)
22. Власов В. Сюїта для баяна. К., 1982
23. Володимиров В. Концерт для баяна з оркестром.
24. Гайденко А. Соната для готово-виборного баяна. Харків-К., 1986 (консерваторія-бібліотека-рукопис)
25. Десять фуг українських композиторів в перекладенні для баяна. К., 1973

26. Дикусаров В. Концерт № 1 для баяна з оркестром. Клавір. Донецьк, 1956 (консерваторія-бібліотека-рукопис)
27. Дикусаров В. Концерт № 2 для баяна з оркестром. Клавір. Донецьк, 1971 (консерваторія-бібліотека-рукопис)
28. Дикусаров В. Соната-симфонія для готово-виборного баяна. К., 1991 (консерваторія-бібліотека-рукопис)
29. Дикусаров В. Сюїта „На далекій Півночі”: Для готово-виборного баяна. К., 1991 (консерваторія-бібліотека-рукопис)
30. Дикусаров В. Твори для баяна / упор. А.Семешко. К., 1991
31. Домінчен К. Вальс / ред. М. Гаренко, К., 1953
32. Зубицький В. Партита № 2. К., 1990 (консерваторія-бібліотека-рукопис)
33. Іщенко Ю. Сюїта для готово-виборного баяна. К., 1990 (консерваторія-бібліотека-рукопис)
34. Класичні твори в перекладенні для баяна. Вип. 4 / упор. В. Паньков. К., 1975
35. Класичні твори в перекладенні для готово-виборного баяна. Вип. 6 / упор. В.Паньков. К., 1978
36. Концертні твори українських композиторів для готово-виборного баяна /упор. А.Семешко (Вип. 1, К., 1983; Вип. 2, К., 1986; Вип. 3, К., 1990)
37. Косенко В. 11 етюдів у формі старовинних танців: Для фортепіано /упор. О.Ліфоренко. К., 1987
38. Кураєв Є. Інтермецо. К., 1978
39. Кураєв Є. Обр. рос. нар. пісні „Вдоль по Пітерській”. К., 1976
40. Кураєв Є. Прелюдія у старовинному стилі. К., 1964 (консерваторія-бібліотека-рукопис)
41. Лапинський Я. Концерт № 1 для баяна з оркестром. Клавір. К., 1972
42. Лапинський Я. Концерт № 2 для баяна з оркестром. Клавір. К., 1974
43. Лисенко М. Вибрані твори для фортепіано. К., 1973
44. Ліст Ф. Великі етюди за каприсами Н.Паганіні / Перекл. для баяна М.Коцюби. К., 1983
45. Ліст Ф. Твори для органа: У 2-х т. Лейпциг, 1952
46. Ляшенко Г. Соната для готово-виборного баяна. К., 1990 (консерваторія-бібліотека-рукопис)
47. Мендельсон Ф. Органні прелюдії і фуги. Лейпциг, 195.1
48. Моцарт В. Варіації, Рондо, Фантазії: Для фортепіано. Л., 1981
49. Музика сучасних композиторів для готово-виборного баяна або акордеона. Вип. 3 / упор. П.Говорушко. Л., 1979
50. Музика старовинних майстрів: Для фортепіано. Вип. 2 / упор. Л.Грабко. Л., 1990
51. Муха А. Фуга на двітеми. К., 1993 (консерваторія-бібліотека-рукопис)
52. Мясков К. Дев'ять концертних п'ес у формі танців. К., 1969
53. Мясков К. Концерт № 1 для баяна з оркестром. Клавір. К., 1969
54. Мясков К. Концерт № 2 для баяна з оркестром. Клавір. К., 1973
55. Мясков К. Шість концертних п'ес у формі танців. К., 1966
56. Народні пісні і танці в обробці для баяна / упор. В.Іванов. К., 1989
57. Органна музика. Вип. 1 (упор. А.Котляревський). К., 1978
58. Органна музика. Вип. 2 / упор. А.Котляревський. К., 1980
59. Пацукеvич В. Романтична сюїта для баяна. К., 1988
60. П'єси радянських композиторів в перекладенні для виборного баяна / упор. О.Костін і М.Чембержі К., 1979
61. Подвала В. Партита для готово-виборного баяна. К., 1978 (консерваторія-бібліотека-рукопис)
62. Подгорний В. Твори для баяна / упор. А.Семешко. К., 1988

63. Поліфонічні п'єси українських композиторів для фортепіано / упор. Г.Гельфгат. К., 1973
64. Поліфонічні п'єси українських та російських композиторів для фортепіано / уп. Б.Міліч. Вип. 1, К., 1972; Вип. 2, К., 1973
65. Поліфонічні твори українських композиторів в перекладенні для готово-виборного баяна. К., 1979
66. Поліфонічні твори українських радянських композиторів для фортепіано / упор. Б.Верещагін (Зошит 1, К., 1979; Зошит 2, К., 1981; Зошит 3, К., 1985)
67. Популярні віртуозні твори в перекладенні та обробці для баяна / упор. О.Дмітров. М., 1988
68. Пушкаренко О. Соната для готово-виборного баяна / ред. О.Дмітрова. К., 1990 (консерваторія-бібліотека-рукопис)
69. Ревуцький Л. Канон (перекл. Л.Горенко). К., 1966
70. Рунчак В. Меса-реквієм. К., 1982 (консерваторія-бібліотека-рукопис)
71. Рунчак В. Сюїта „Портрети композиторів”. К., 1988 (консерваторія-бібліотека-рукопис)
72. Рунчак В. Сюїта № 2 „Українська”. К., 1982 (консерваторія-бібліотека-рукопис)
73. Старовинні майстри клавірної музики. Італійські композитори XVII-XVIII століть. Том 3. Лейпциг
74. Твори зарубіжної класики в перекладенні для баяна. Вип. 2 / упор. А.Онуфрієнко. К., 1971
75. Твори зарубіжних композиторів в перекладенні для баяна. Вип. 6 / упор. А.Онуфрієнко. К., 1975
76. Твори української класики: Для баяна / упор. М.Різоль. К., 1961
77. Томчин А. Соната для готово-виборного баяна. Л., 1384
78. Українська фортепіанна музика. Вип. 2 / упор. М.Степаненко. К., 1973
79. Українська фортепіанна музика. Вип. 4 / упор. М.Степаненко. К., 1974
80. Хрестоматія педагогічного репертуару. Вип. 1 / упор. В. Бесфамільнов, В.Паньков, А.Семешко. К., 1988
81. Шамо. І. Картини російських живописців: Сюїта для фортепіано. Видання 3. К., 1973
82. Шамо Ю. Партита-пікколо для готово-виборного баяна. К.. 1985
83. Шамо Ю. Сюїта для готово-виборного баяна. К., 1990 (консерваторія-бібліотека-рукопис)

РЕКОМЕНДОВАНА МЕТОДИЧНА ЛІТЕРАТУРА

1. Горенко Л. Робота баяніста над музичним твором. К., 1982
2. Давидов М. Теоретичні основи перекладення інструментальних творів для баяна. К., 1977
3. Давидов М. Основи формування виконавської майстерності баяніста. К., 1933
4. Коцюба М. Деякі прийоми звуковидобування на баяні. К., 1984
5. Мірек А. Основи постановки акордеоніста. К., 1974
6. Паньков В. Гами, тризвуки, арпеджіо для вибірного баяну. К., 1982

ІНШІ ДЖЕРЕЛА ДОДАТКОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ

1. Youtube. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу :<http://www.youtube.com/?hl=ru>
2. Google. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу :http://www.google.com.ua/services/hp/#utm_source=ua-goog_bkwss-sem-seemea-ua-defhp&utm_medium=sem
3. Torrent. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу :<http://www.utorrent.com/intl/ru/>

